

Zavod za varstvo
kulturne dediščine Slovenije

Dediščina v vrtincu sprememb – priložnosti in izzivi

**Dediščina »v delu«:
primeri posegov iz konservatorske prakse na stavbni in v naselbinski dediščini**

Izdelala: Nataša Ülen, mag. inž. arh., višja konservatorica

Zavod za varstvo
kulturne dediščine Slovenije

primer:

praksa na naselbinski dediščini
mesto, vas, trg, zaselek...

(= konservatorski načrt prenove = za občinski podrobni prostorski akt)

... Kranj – staro mestno jedro

... Tržič – staro trško jedro

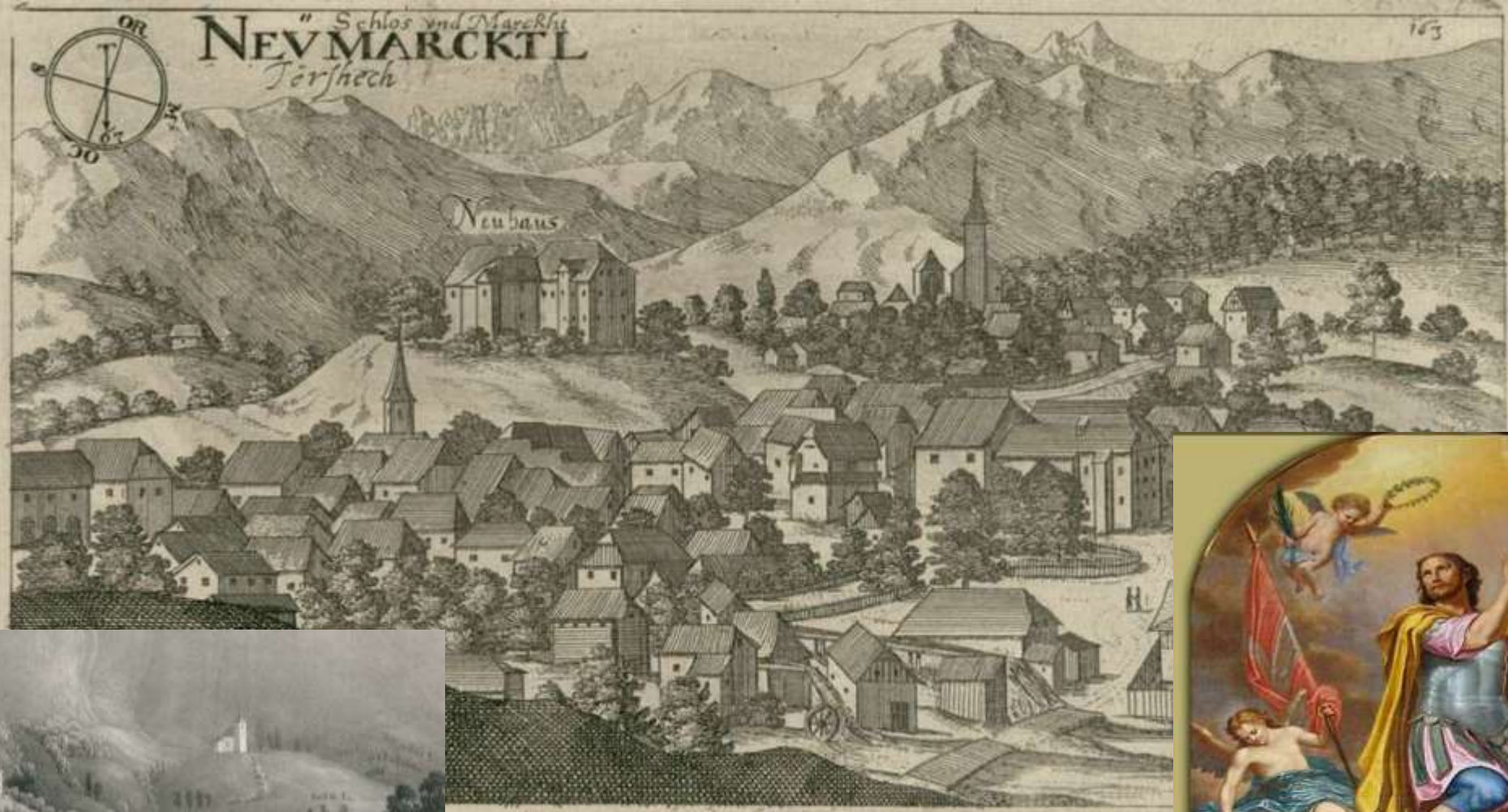
.... - vaška jedra

Neumarkt, 1826

Raziskava... naselja

16-17.st.

vir: Valvasor, GetArchive

1842 - 1848

Raziskava naselja

1849, Matevž Langus - Sv. Florijan in goreči Tržič

Raziskava naselja

1884-1910

vir: pickry, Lergetporer

Raziskave fotografskega gradiva

Zavod za varstvo
kulturne dediščine Slovenije

primer:

Konservatorska praksa na stavbni dediščini (ali spomeniku)

FASADE, KAMNITI PORTALI, OKNA, POLKNA...

vir: kopija arhiv ZVKDS

20. stoletje

Raziskave fotografskega gradiva

vir: kopija arhiv ZVKDS

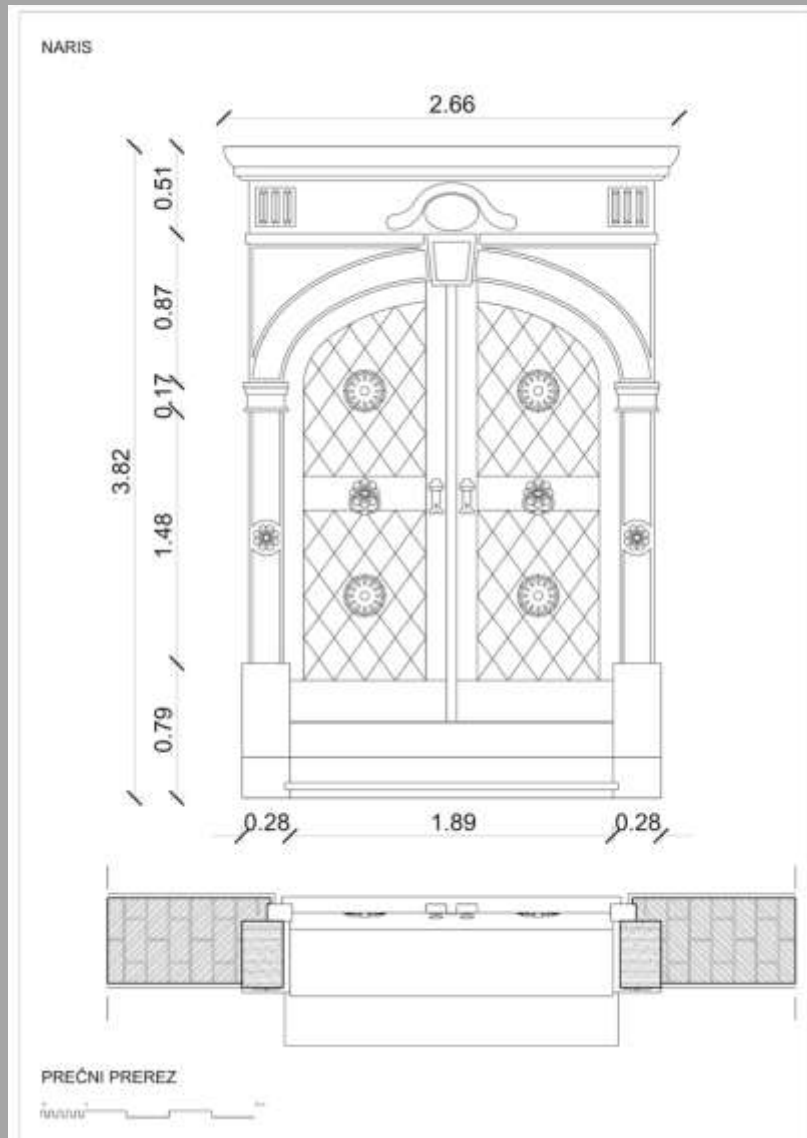
Primerjava stanja

vir: arhiv ZVKDS

Iskanje raznolikosti, posebnosti

FOTOGRAFIJE

FRONTALNA FOTOGRAFIJA - celostranska

vir: VŠGI Kranj

Načrtovanje posegov: izmere, (foto)dokumentacija, navodila restavratorja

vir: arhiv ZVKDS

vir: arhiv ZVKDS, Semago

Celostna izboljšava: obstoječe – novo stanje (*režim stavbne dediščine, event. spomenika)

vir: arhiv ZVKDS

Celostna izboljšava: obstoječe – novo stanje (*režim stavbne dediščine, event. spomenika)

vir: Croatia Heritage

Celostna izboljšava: obstoječe – novo stanje

vir: arhiv ZVKDS, Google Gemini

Sanacija celovitih fasad (*režim stavbne dediščine, event. spomenika)

vir: arhiv ZVKDS

Prepoznavanje značilnosti – drugačen pogled

vir: arhiv ZVKDS

Prepoznavanje značilnosti – drugačen pogled

vir: arhiv ZVKDS

Prepoznavanje neznačilnosti

vir: arhiv ZVKDS, Google Gemini

Sanacija posameznih elementov

vir: arhiv ZVKDS

Skriti detajli

vir: arhiv ZVKDS

Skriti detajli

Sanacija okolice (*režim stavbne dediščine, event. spomenika)

Zavod za varstvo
kulturne dediščine Slovenije

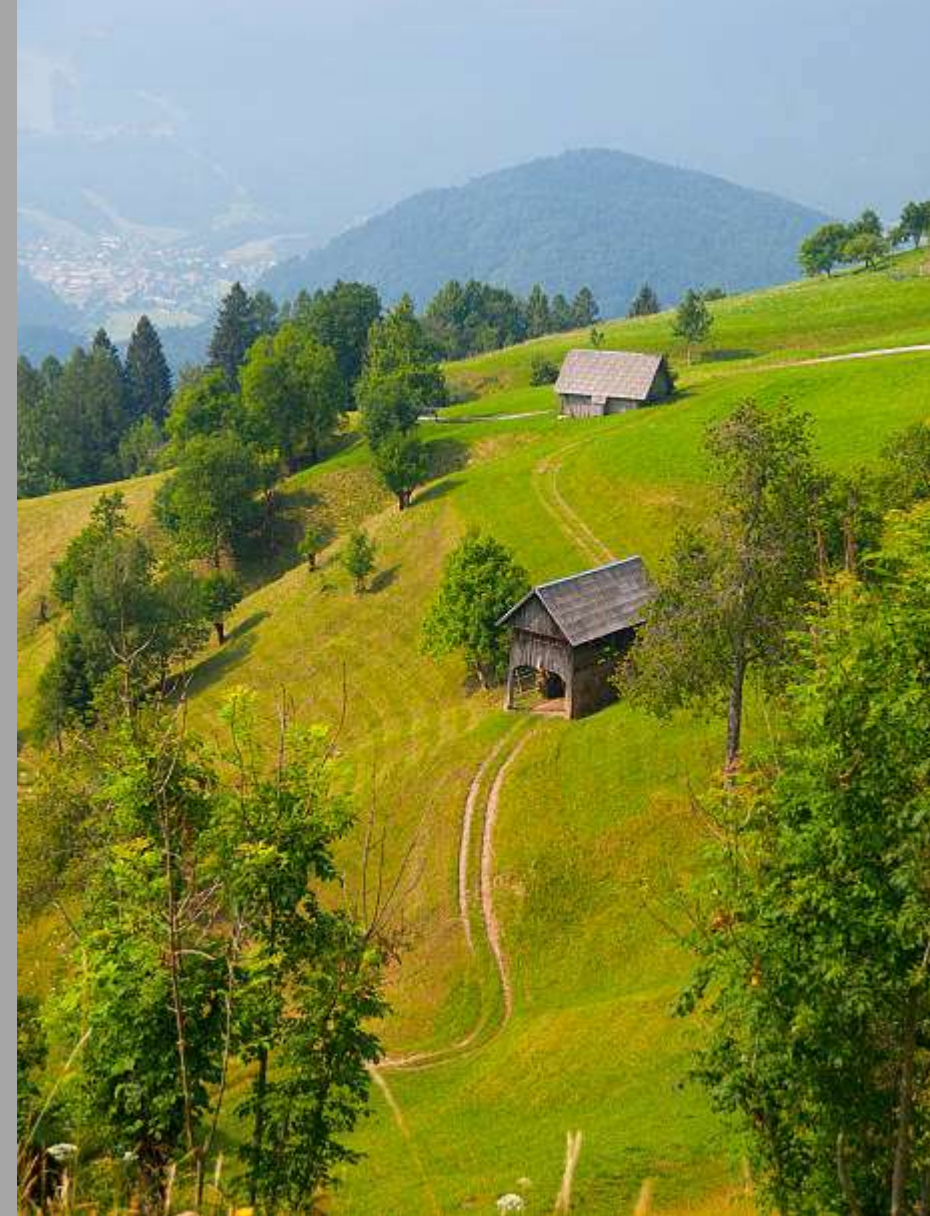
primer:

Konservatorska praksa v naselbinski dediščini

NASELJA

Skladnost v grajenem prostoru (*režim naselbinske dediščine, event. spomenika)

In tudi... skladnost v odprtem prostoru (*režim kulturne krajine)

Zavod za varstvo
kulturne dediščine Slovenije

Nasveti za delo z učenci

- Odločitev za nalogo: karte...

/ (stavba (okna, izveski, rešetke...)

/ naselje (vodnjaki, rake, poti...)

- Pregled z GisKD pregledovalnikom
- Pregled starih kart (franciscejski kataster)
 - Ogled domačega kraja: dokumentiranje
- Iskanje fotografskega gradiva (foto, razglednice)
 - Intervjuji z domačini
- Povezava predmetov: UM, SLO, ZGO, GEO, GOS, ANGL/NEM, ŠV, MAT, RAČ...
 - Izdelava e-knjige raziskanega: KAMRA, dLib... + razstava na več lokacijah
(dostopno javnosti, točke za učitelje za napredovanje, za raziskovalce, več faz projekta...)

Kritično mišljenje = prepoznavanje potenciala

Zavod za varstvo
kulturne dediščine Slovenije

Hvala za pozornost!

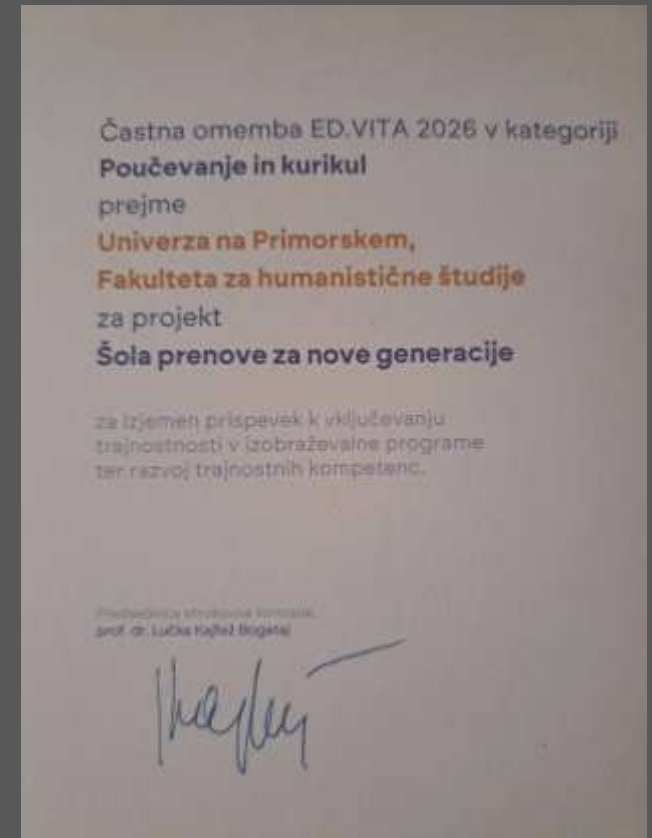
natasa.ulen@zvkds.si

Priročniki s primeri nalog (2/letnik):

dLib, COBISS, spletna stran... – vse prosto dostopno, brez registracije

Priročniki za učitelje – nagrajeni 03/2026

ED.VITA priznanje – za dosežke v trajnosti v visokošolskem izobraževanju, ki sta jih podelila Nacionalna agencija RS za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS) ter Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije. Nagrado podpira tudi Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo.

Poučevanje kulturne dediščine. Priročnik za učitelje [Elektronski vir] : 1. vzgojno-izobraževalno obdobje
Mileusnič, Zrinka ; Ülen, Nataša, 1981- ; Primc Marko, Petra

Povezava(-e):

<https://drive.google.com/file/d/1shugyxFLuOq4DT5RTZrwVbJaHt-qAD6I/view>

[Digitalna knjižnica Slovenije - dLib.si](https://dlib.si)

Poučevanje kulturne dediščine. Priročnik za učitelje [Elektronski vir] : 2. vzgojno-izobraževalno obdobje
Mileusnič, Zrinka ; Ülen, Nataša, 1981- ; Primc Marko, Petra

Povezava(-e):

<https://drive.google.com/file/d/1jbWEKc9OFhYqrcw8NUCLqjEKOcjbOBtY/view>

[Digitalna knjižnica Slovenije - dLib.si](https://dlib.si)

Poučevanje kulturne dediščine. Priročnik za učitelje [Elektronski vir] : 3. vzgojno-izobraževalno obdobje
Mileusnič, Zrinka ; Ülen, Nataša, 1981- ; Primc Marko, Petra

Povezava(-e):

<https://drive.google.com/file/d/1rJgjjZalhGaTVHy12peMD2fqLTjnP6bQ/view>

[Digitalna knjižnica Slovenije - dLib.si](https://dlib.si)

Poučevanje kulturne dediščine. Priročnik za učitelje [Elektronski vir] : dnevi dejavnosti
Mileusnič, Zrinka ; Ülen, Nataša, 1981- ; Primc Marko, Petra

Povezava(-e):

<https://drive.google.com/file/d/1PHmvBXnXxTrD2IhEoIB2aQDDplxmQUyB/view>

[Digitalna knjižnica Slovenije - dLib.si](https://dlib.si)

Priločniki:

Igra dvojic

PRIMERI NALOG ZA OŠ

Igra pojmov

Priročniki – tudi za prostočasne dejavnosti - predizdelano za „personalizacijo“

Zavod za varstvo
kulturne dediščine Slovenije

Hvala za pozornost!

natasa.ulen@zvkds.si